

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epistolarvm Innocentii III. Romani Pontificis Libri Vndecim

Innozenz <III., Papst>

Parisiis, 1682

Vniversis Tam Ecclesiasticis quàm secularibus Principibus Alamanniae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-20006

remus. Monemus igitur celsitudinem regiam & exhortamur in Domino quatenus spem tuam ponas in illo qui reprobato Saule, David elegit in Regem, & talem te studeas exhibere ut de te quoque dicere valeat: *Inveni virum secundum cor meum.* Ad hæc, venerabilem fratrem nostrum Prænestinum Episcopum apostolicæ sedis Legatum &c. ut in precedenti usque acceptum, quos pro negotiis tuis specialiter & principaliter duximus destinandos, benignè recipias & pertractes, & honorificentiam eis, sicut te decet & ipsos, impendas; dilectum quoque filium Egidium Acolythum nostrum, cuius fidem & sollicitudinem jam in pluribus es expertus, habeas propensius commendatum. Datum Laterani Kal. Martij.

VNIVERSIS TAM ECCLESIASTICIS quam secularibus Principibus Alamannia.

Epif. 33.

ETI quidam Imperatores Romani Ecclesiam in multis afflixerint, multi tamen eam in pluribus honorarunt, ita quod per devotionem & liberalitatem ipsorum magna beneficia novimus Ecclesiæ provenisse. Vnde non est aliquo modo credendum quod, sicut pestilentes aliqui mentiuntur volentes inter Ecclesiam & imperium immortalem discordiæ materiam suscitare, ad depressionem intendamus imperij; per quod, si fuerit bene ordinatum, Ecclesiam non solum defendi credimus, sed etiam exaltari. Novimus etenim & vos nosis quod ejus provisio principaliter & finaliter nos contingit; principaliter quidem, quia per Ecclesiam de Græcia pro ipsius specialiter fuit defensione translatum; finaliter autem, quoniam et si alibi coronam regni accipiat, à nobis tamen Imperator imperij recipit diadema in plenitudinem potestatis. Attendentes autem olim quantum dispendium ex defensoris defectu pateretur Ecclesia, quantumque detrimentum ex Imperatoris carentia sentiret religio Christiana, licet expectaverimus expectantes si fortè vos ipsi saniori usi consilio tantis malis finem imponere curaretis, vel ad divinum & nostrum saltem recurreretis auxilium, ut per Deum & nos vestro studio mediante tanta dissensio sopiretur, quia vos super hoc negligentes invenimus & remissos, ut nostrum exqueremur officium, vos per litteras nostras paterna curavimus sollicitudine commone ut timorem Domini habentes præ oculis, & imperij zelantes honorem, ne vel annullaretur dignitas vel libertas deperiret ipsius, ad provisionem ipsius melius intendere curaretis, alioquin, quia mora trahebat periculum ad se grave, nos quod expedire sciremus utiliter procurantes, curaremus ei apostolicum impertiri favorem quem crederemus majoribus studiis & meritis adjuvari. Cum autem nobis ad litteras istas, quas ad multos vestrum novimus pervenisse, nec verbo fuisset nec facto responsum, expectavimus iterum donec audivimus quod per studium & sollicitudinem bonæ memoriæ Conradi Archiepiscopi Maguntini à nostra presentia redeuntis fuerit procuratum ut quidam vestrum ad commune colloquium convenirent de provisione imperij tractaturi. Vnde, ne vi-

deremur ab incepto desistere; litteras nostras ad vos per proprium nuntium duximus destinandas, consilium nostrum vobis exponentes fideliter, & super iis quæ necessaria videbantur diligentius infruentes. Ceterum cum nec per expectationem diutinam, nec exhortationem honestam, nec instructionem plenariam fuerit discordiæ prioris incommodum sequentis concordiæ commoditate purgatum, ne quid ex contingentibus omittere videremur, venerabilem fratrem nostrum Prænestinum Episcopum apostolicæ sedis Legatum, virum religione conspicuum, præditum honestate, magnum Ecclesiæ Dei membrum, quem inter ceteros fratres nostros specialis dilectionis brachiis amplexamur, & cum eo dilectum filium magistrum Philippum Notarium nostrum, virum providum & discretum, nobis & fratribus nostris merito suæ probitatis carum admodum & acceptum, ad partes vestras duximus destinandos, qui cum venerabili fratre nostro Octaviano Ostiensi Episcopo apostolicæ sedis Legato, primum locum post nos in Ecclesia Romana tenente, si tamen ipse à negotiis illis quibus tenebatur in regno Francorum se posset utiliter expedire, ad vos simul accederent, & ex parte nostra monerent salubriter & inducerent diligenter ut per vos ipsos cum eorum, si necesse foret, consilio & præsidio ad concordiam intendere curaretis, vel si fortè per vos desiderata non posset concordia provenire, nostro vos committeretis arbitrio vel consilio, salva in omnibus tam libertate vestra quam imperij dignitate, cum neminem magis quam Romanum Pontificem mediatorem in hoc vos habere deceret, qui voluntatibus & rationibus intellectis provideret quod esset justum & utile, vosque per auctoritatem cælitus sibi datam super juramentis exhibitis quoad famam & conscientiam liberaret, & ad quem negotium imperij ex causis superius assignatis non est dubium pertinere. Ceterum quoniam hætenus nec expectationis nostræ modestia, nec exhortationis studium, nec consilij maturitas, nec instructionis discretio vos commovit, nec Legatorum nostrorum usque adeo sollicitudo profecit ut vel per vos ipsos sepulta discordia, sicut vos sæpe monuimus, concorditer ad provisionem intenderetis imperij, vel consilio aut arbitrio nostro committere vos velletis, cum dispendium Ecclesiæ, quæ diutius nec vult nec debet idoneo defensore carere, sustinere nolumus ulterius vel dissimulare jacturam populi Christiani, cum alteri de vestris electis favorem impendere non possimus propter excommunicationem publicam, perjurium manifestum, & vulgatam persecutionem quam progenitores ejus & ipse in apostolicam sedem & Ecclesias exercere nullatenus dubitarunt, propter insolentiam etiam quam exercuerunt in Principes & alios sibi subjectos, & ne libertas Principum in Imperatoris electione vilescat si non per electionem, sed successionem transferri à patribus in filios & in fratres à fratribus imperium videatur, consentire in alterum nos oportet. Fuit enim nobilis vir Philippus Dux Sueviæ à bonæ memoriæ Celestino Papa præ-

Vide supra
epist. 29.

V V u u i j

Vide gesta In-
noc. III. cap.
21.

decessore nostro propter invasionem & devasta-
tionem patrimonij beati Petri communionem
secundo præmissa publicè ac solemniter excom-
municationis sententia innodatus, cum in Tus-
cia moraretur. quod ipse postmodum recogno-
vit, dum per nuntium suum ab ipso prædecessore
nostro absolutionis beneficium postulavit,
& postmodum à tunc Sutirino Episcopo, quem
cum Abbate sancti Anastasij pro liberatione ven-
nerabilis fratris nostri Salernitani Archiepisco-
pi miseramus, contra formam mandati nostri
de facto solummodo, quia de jure non potuit,
post suam electionem apud Vvarmatiam occul-
tè se fecit absolvi. Vnde patet quòd fuerit ex-
communicatus electus, & videtur non imme-
ritò quòd adhuc sit ex eadem causa excommu-
nicationis sententia innodatus, cum prædictus
Episcopus eum auctoritate sua non posset ab-
solvere, auctoritate verò nostræ delegationis
nec plus nec aliter liceret hoc ipsi quàm quod
ei fuerat ab apostolica sede concessum. Ex eo
etiam excommunicationis sententiæ subjacere
creditur manifestè quòd cum perfidus Marcual-
dus, Dei & Ecclesiæ inimicus, cum universis
fautoribus tam Theutonicis quàm Latinis ex-
communicationis vulgaræ vinculis suæ iniqui-
tatis meritis sit astrictus, sicut jam vobis per
litteras nostras directas per P. Iudicem Placen-
tinum ipsius Philippi nuntium intimasse memi-
nimus, quas ad ipsius Philippi audientiam cre-
dimus pervenisse, ipse nihilominus, quamvis
id non tantùm ex relatione ipsius Iudicis, sed
etiam per publicam famam ad noticiam ejus de-
venerit, eidem excommunicato non solum com-
municat, sed eum in malitia sua fovet, & per
nuntios & litteras suas exacuit furorem ipsius
ut carissimum in Christo filium nostrum Fride-
ricum Siciliæ Regem illustrem nepotem suum,
quem jam hereditate paterna privavit, adhuc
privet possessione materna. Idem etiam contra
proprium juramentum, super quo nec consilium
à sede apostolica requisivit, ambitionis vitio
regnum sibi usurpare præsumpsit, non alium
causa necessitatis in Regem eligere. Quod ut-
cunque tolerabilius videretur, cum super illo
juramento sedes apostolica prius consuli debuisset,
sicut & eam quidam consulere prudenter,
apud quam ex institutione divina plenitudo re-
sident potestatis. Nec valet ad plenam excusa-
tionem ipsius, si juramentum illud dicatur illi-
citur, cum nihilominus super eo nos prius con-
sulere debuisset quàm contra ipsum propria te-
meritate venire; illo præsertim exemplo, quòd
cum Gabaonitæ à filiis Israël per fraudem sub-
ripuerint juramentum, ipsi tamen, cognita
fraude, noluerunt contra illud sua temeritate
venire. Quòd autem de genere persecutorum
existat, vos non credimus dubitare, cum Hen-
ricus, qui primus imperium de genere hoc accep-
pit, bonæ memoriæ Paschalem Papam præde-
cessorem nostrum cum Episcopis, Cardinalibus,
& multis nobilibus Romanorum præsumpsit
captivare. Fredericus autem pater ipsius Phi-
lippi contra felicis recordationis Alexandrum
prædecessorem nostrum longo tempore schisma
fovit. Henricus frater ipsius Philippi qualiter
se habuerit circa interfectores sanctæ memoriæ

Vide supra
epist. 19.

Alberti Leodiensis Episcopi, quem ipse prius
coegerat exulare, ac Conradus, qui prædictum
Ostiensis Episcopum ceperat, satis nobis: qui
etiam qualiter venerabilem fratrem nostrum
Auximanum Episcopum alapis cædi fecerit, &
pilos de barba ejus avelli & tractari eum in plu-
ribus inhonestè, qualiter quoque quosdam fa-
miliares Ecclesiæ Romanæ naso fecerit mutilari,
qualiter prædictum Salernitanum Archie-
piscopum captivarit, & quosdam viros eccle-
siasticos flammis torrerit fecerit, quosdam verò
vivos in mare submergi, ad vestram credimus
audientiam pervenisse. Hæ sunt pauca de mul-
tis injuriis personales quas apostolica sedi circa
viros ecclesiasticos irrogarunt. Reales autem
injurias subticemus, quas ei circa possessiones
ecclesiasticas intulerunt, ne cui posset perversè
intelligenti videri quòd pro jure ac honore im-
perij defendendo injurias hujusmodi perpetra-
rint, cum nos jus & honorem imperij conser-
vare velimus per omnia illibatam. Quòd idem
Philippus Ecclesiæ persecutor exiterit & exi-
stat, ex iis quæ præmissis satis patet. Quòd
pater & frater ejus vobis imposuerint grave ju-
gum, vos ipsi perhibete testimonium veritati.
Nam ut cetera taceamus, hoc solum quòd vobis
in substitutione Imperatoris eligendi volue-
rint adinere facultatem, libertati & honori ve-
stro non modicum derogarunt. Vnde si, sicut
olim patri filius, sic nunc immediatè succederet
frater fratri, videretur imperium non ex elec-
tione conferri, sed ex successione deberi. Nos
igitur, quoniam duobus ad habendum simul
imperium favere nec possumus nec debemus,
nec credimus personæ in imperio, sed imperio
in persona potius providendum, quia etiam
ad hoc dignior reputatur qui magis idoneus re-
peritur, ex causis prædictis, non amaritudinis
sed rectitudinis zelo, sicut is novit qui renum
est scrutator & cordium, personam Philippi,
tamquam indignam quo ad imperium præfer-
tim hoc tempore obtinendum, penitus repro-
bamus, & juramenta quæ ratione regni sunt ei
præstita deestimus non servanda, non tam
propter paternos vel fraternos excessus quàm
propriam ejus culpam. Quamvis non igno-
remus dictum à Domino: *Ego sum Deus zelotes*
vindicans peccata patrum in filios usque in
tertiam & quartam progeniem in iis qui oderunt me,
id est, in iis qui contra me paternum odium
imitantur. Cum autem carissimus in Christo fi-
lius noster Otto vir sit industrius, providus &
discretus, fortis & constans, & per se devotus
existat Ecclesiæ, ac descendat ex utraque parte
de genere devotorum, cum etiam electus in
Regem, ubi debuit & à quo debuit fuerit co-
ronatus, & ipse suæ strenuitatis & probitatis
meritis ad regendum & exaltandum imperium
idoneus esse nullatenus dubitetur, nos auctori-
tate beati Petri & nostra eum in Regem recepimus,
& regalem ei præcepimus honorificen-
tiam exhiberi, ipsumque ad coronam imperij,
sicut decet, vocare curabimus & eam ipsi so-
lemniter & honorificè ministerio nostro, Do-
mino concedente, conferre. Monemus igitur
universitatem vestram & exhortamur in Domi-
no & in remissionem vobis injungimus peccato-

rum quatenus ei de cetero sicut Regi vestro in Romanorum Imperatorem electo reverenter & humiliter deferatis, regalem ei honorificentiam & obedientiam impendentes. Si enim salubribus monitis & consiliis nostris, quæ de corde puro & conscientia bona & fide non ficta procedunt, prudenter ac reverenter curaveritis acquiescere, nos cum eodem & pro eodem Rege ad honorem & exaltationem imperij efficaciter intendemus, cum & ipse nobiscum pariter & pro nobis ad honorem & exaltationem Ecclesiæ intendere debeat, ut speramus; ita quod eo faciente qui est Rex Regum & Dominus dominantium, sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech, regnum & sacerdotium diebus nostris mutuis subsidiis optatum recipient incrementum. Super primis etiam juramentis illud auctoritate apostolica statuimus quod ad purgandam & famam & conscientiam redundabit. Eis autem qui super hoc monitis, consiliis, & mandatis nostris humiliter acquieverint, super honoribus, dignitatibus & possessionibus suis apud prædictum Regem & suos curabimus utiliter providere. Quod si etiam idem nobilis vir Philippus de plano acquiescere vellet & Deo & Ecclesiæ satisfacere competenter, paterna eum curarem sollicitudine confovere & ad honorem & profectum ejus intendere diligenter. Datum ut supra.

Scriptum est in eundem modum eisdem usque ne quid ex contingentibus omittere videamur, cum dispendium Ecclesiæ, quæ diutius nec valet &c. usque in finem.

Scriptum est in eundem ferè modum ministerialibus.

**ELECTO ET CAPITULO
Hildesheimensi.**

Epist. 34.

Quantum gratiæ & favoris vobis exhibuerit apostolica sedes non oportet nos literis explicare, cum res ipsa testimonium perhibeat veritati. Vnde tanto vos credimus faciliores & devotiores ad implendum nostrum beneplacitum invenite quanto magis benevolentiam nostram experti, de ipsa sumpistis expressius argumentum. Cum ergo Ecclesiæ Romanæ dispendium, quæ diutius nec vult nec potest idoneo defensore carere, sustinere nolimus ulterius vel dissimulare jacturam tam imperij quam populi Christiani, cum etiam eorum utrique qui in Theutonia electi dicuntur favere ad obtinendum imperium non possimus, nec credamus tam personæ in imperio quam imperio in persona idonea providendum, sitque reputandus ad hoc dignior qui magis idoneus reperitur, personam nobilis viri Philippi Ducis Sueviæ propter impedimenta patentia quoad imperium obtinendum, præsertim hoc tempore, penitus reprobamus, & juramenta quæ ipsi ratione regni sunt præstita decernimus non servanda, & carissimum filium nostrum Ottonem, quem esse novimus virum industrium & prudentem, fortem & strenuum, in Regem recipimus, & regalem ei præcipimus ab omnibus honorificentiam exhiberi. Monemus igitur discretionem vestram & exhortamur in Domino; & per apostolica vobis scripta præcipiendo mandamus quatenus ipsi firmiter adherentes

tamquam Regi vestro in Romanorum Imperatorem electo & à nobis dante Domino coronando, honorem & reverentiam impendatis & fideliter assistatis eidem; ac quoscunque poteritis ad favorem & fidelitatem ipsius verbo & opere prudenter & efficaciter inducatis. Cum enim gratum nobis fuerit & acceptum quicquid auxilij & favoris ei hætenus est impensum, de cetero grave nobis existeret & molestum si quis se ipsi duceret opponendum aut ei fideliter non adesset. Datum ut supra.

In eundem ferè modum scriptum est Saltzburgerse Archiepiscopo.

**NOBILI VIRO ALBERTO COMITI
de Thaisburg.**

SI nec simplex promissio quam viri nobiles & prudentes fecerint in re tam licita quam honesta revocari debeat, sed firmiter potius observari, ea multo magis est tenenda quæ sub obtestatione divini nominis, evangelij coram positis, exhibetur, cum nemo in vanum debeat assumere nomen Dei. Gaudemus ergo quod carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Ottoni in Romanorum Imperatorem electo juramentum fidelitatis, sicut accepimus, præstitisti, & ei disposuisti fideliter & firmiter adherere, sanè cum Ecclesiæ Romanæ dispendium, quæ diutius &c. in eundem ferè modum ut supra usque exhiberi. Monemus igitur nobilitatem tuam & exhortamur attentius, & per apostolica tibi scripta præcipiendo mandamus quatenus in ejusdem Regis fidelitate fideliter & devotè persistas, & ipsi de cetero regalem honorificentiam studeas exhibere, ad honorem & exaltationem ipsius per te ac tuos prudenter & potenter intendens, nonobstante juramento si quod Duci prædicto ratione regni forsitan præstitisti, cum nos illud, eo reprobato, decreverimus non servandum. Datum ut supra.

In eundem modum R. Comiti de Thaveskure. In eundem modum nobili viro Langravio.

NOBILI VIRO COMITI DE VIANNA.

EXPECTANTES expectavimus olim ut Principes vel per se ipsos imperio utiliter providerent, vel super eo saltem divinum & nostrum auxilium implorarent. Ne autem expectando diutius dissimulare discordiam & dissimulando fovere forsitan videremur, eos ad concordiam per litteras nostras curavimus exhortari; ac postmodum, cum audissemus quod quidam eorum disposuerant ad commune colloquium convenire, consilium nostrum eis per proprium nuntium & litteras nostras fideliter duximus exponendum; tandem quoque Legatos nostros in Theutoniam destinantes, ipsos super utili provisione imperij mandavimus diligenter & efficaciter commoneri. Cum ergo Ecclesiæ Romanæ dispendium &c. in eundem modum ut in illa quæ sic incipit * Quantum gratiæ, usque exhiberi. Monemus ergo nobilitatem tuam & exhortamur in Domino & per apostolica tibi scripta præcipiendo mandamus quatenus ob reverentiam apostolicæ sedis & nostram ipsi de cetero fideliter & constanter adherens & tamquam Regi in Romanorum Imperatorem electo & à

Epist. 35.

Epist. 36.

*id est, epi. 34.